

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 566/2023-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej WEBBER LEGAL, s. r. o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, v menej ktorej koná advokát Mgr. Anton Pavúk, proti uzneseniu Mestského súdu Košice č. k. K2-25Csp/267/2021-250 z 18. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Mestského súdu Košice č. k. K2-25Csp/267/2021-250 z 18. augusta 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Košice č. k. K2-25Csp/267/2021-250 z 18. augusta 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Mestskému súdu Košice na ďalšie konanie.
3. Mestský súd Košice **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **796,28 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**
5. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 566/2023-15 z 24. októbra 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky zo 14. septembra 2023, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím mestského súdu č. k. K2-25Csp/267/2021-250 z 18. augusta 2023. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť mestskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej primerané finančné zadostučinenie v sume 500 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Podaním došlým ústavnému súdu 6. novembra 2023 sťažovateľka požiadala o vydanie dočasného opatrenia podľa § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a to aby uložil zúčastnenej osobe obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorá je žalobcom v predmetnom spore (ďalej aj „žalobca“), povinnosť zdržať sa právnych úkonov smerujúcich k nútenému výkonu rozsudku Okresného súdu Košice II [(ďalej aj „okresný súd“); teraz Mestského súdu Košice, pozn.] č. k. 25Csp/267/2021-201 (teraz K2-25 Csp 267/2021, pozn.) z 25. mája 2023, najmä je povinná zdržať sa podania návrhu na vykonanie exekúcie, ako aj akýchkoľvek iných právnych alebo faktických úkonov smerujúcich k nútenému výkonu tohto rozsudku, a to všetko do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 566/2023.

2.1. Tento návrh sťažovateľka odôvodnila tým, že vzhľadom na právoplatnosť rozsudku vo veci samej hrozí, že si žalobca uplatní exekúciu, ktorej vykonaním hrozí v jej neprospech nezvratný, resp. ťažko napravitelný stav.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojeného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka je žalovanou stranou v spore vedenom na mestskom súde (pôvodne okresnom súde) o zaplatenie sumy 3 585,72 eur s príslušenstvom. Pôvodne ešte okresný súd rozsudkom vo veci samej č. k. 25Csp/267/2021-201 z 25. mája 2023 (ďalej len „rozsudok“) žalobe vyhovel a zaviazal sťažovateľku k povinnosti zaplatiť žalobcovi peňažnú pohľadávku s príslušným úrokom z omeškania. Toto rozhodnutie bolo právnemu zástupcovi sťažovateľky doručené 10. júna 2023. Posledný deň lehoty na podanie odvolania pripadol na nedeľu 25. jún 2023, a teda lehota na podanie odvolania uplynula v pondelok 26. júna 2023.

4. Sťažovateľka podala 13. júla 2023 proti rozsudku odvolanie a súčasne požiadala o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Návrh odôvodnila tým, že jej právny zástupca bol v období od 22. júna 2023 do 28. júna 2023 (podľa lekárskeho potvrdenia do 29. júna 2023, pozn.) práceneschopný.

5. Napadnutým uznesením č. k. K2-25Csp/267/2021-250 z 18. augusta 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) mestský súd návrh sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania zamietol. Konštatoval, že sťažovateľka (prostredníctvom svojho právneho zástupcu) podala návrh včas a súčasne doručila mestskému súdu v zákonnej lehote 15 dní od odpadnutia prekážky aj samotné odvolanie proti rozsudku [§ 122 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)]. Zároveň však dospel k záveru, že právny zástupca sťažovateľky dostatočne nepreukázal ospravedlniteľný dôvod zmeškania lehoty, keď nepreukázal, že jeho zdravotný stav počas práceneschopnosti vylučoval možnosť splnomocniť substitučného právneho zástupcu v danej veci a uvedená okolnosť z odpisu potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti nevyplýva. Poukázal na to, že dôkazné bremeno na preukázanie ospravedlniteľného dôvodu je vecou strany sporu, pričom v danom prípade ide o právneho zástupcu, teda osobu znalú práva, a preto súd nebol povinný vykonávať dôkazy v uvedenom smere za stranu sporu.

II. Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému uzneseniu o nepripustení zmeny žaloby sťažovateľka nasmerovala túto ústavnú sťažnosť argumentujúc, že návrh na odpustenie zmeškania lehoty podal osobitne jej právny zástupca a mestský súd o ňom dosiaľ nerozhodol. O jej návrhu na odpustenie zmeškania lehoty rozhodol mestský súd napadnutým uznesením, ktoré považuje za arbitrárne, svojvoľné a porušujúce jej základné práva, pretože jej znemožnilo uplatniť právo na súdnu ochranu.

7. Vyhládanie vhodného substitučného právneho zástupcu ochotného vec prevziať, udelenie mu substitučného plnomocenstva a odovzdanie agendy vrátane vysvetlenia veci považuje sťažovateľka za prácu, a teda výklad súdu, že z odpisu lekárskeho potvrdenia nevyplýva, že jej právny zástupca nemohol túto prácu vykonať, považuje taktiež za svojvoľný a arbitrárny. Namieta, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva povinnosť udeliť substitučné plnomocenstvo na vykonanie právneho úkonu z dôvodu náhlej a nepredvídanej krátkodobej okolnosti, a teda mestský súd vyžaduje niečo, čo zákon neukladá.

8. Rovnako sťažovateľka tvrdí, že požiadavka súdu, aby právny zástupca preukazoval súdu svoju neschopnosť splnomocniť substitučného právneho zástupcu, teda svoju neschopnosť vykonávať prácu inak ako potvrdením od lekára, je úplne svojvoľná. Právny zástupca sťažovateľky ani nevie, ako inak by mal preukázať svoju práceneschopnosť, a dožaduje sa odpovede na túto otázku nielen od mestského súdu, ale aj od ústavného súdu. Mestský súd preto nemal nijaký legitímny dôvod na zamietnutie návrhu na odpustenie zmeškania lehoty. U právneho zástupcu sťažovateľky nastala objektívna prekážka pred uplynutím 15-dňovej lehoty na podanie odvolania, následkom čoho bol vylúčený z vykonania právneho úkonu a došlo k zmeškaniu lehoty.

9. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 101/2019 z 27. marca 2019 s tým, že v aktuálne posudzovanej veci nie je odôvodnenie napadnutého uznesenia presvedčivé a závery v ňom uvedené nie sú ústavne udržateľné, a tiež na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 269/2022 z 12. januára 2023, ktorého závery možno podľa jej názoru aplikovať aj na prejednávaný prípad. Pozornosť ústavného súdu upriamila tiež na to, že jej právny zástupca podal obdobný návrh na odpustenie zmeškania lehoty aj v inom spore (vedenom na Okresnom súde Rožňava, pozn.), pričom rovnako išlo o zmeškanie lehoty na podanie odvolania, a príslušný súd jeho návrhu vyhovel. Mestský súd sa teda svojím rozhodnutím odklonil od právnych predpisov v takej miere, že poprel ich význam, a porušil tým princíp právnej istoty.

III. Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

10. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/891/2023 zo 6. novembra 2023 k ústavnej sťažnosti vyslovil názor, že napadnuté uznesenie bolo vydané v súlade s príslušným ustanovením Civilného sporového poriadku, prehodnotiac všetky okolnosti potrebné na vydanie takéhoto rozhodnutia. Pre prípad, ak by sa ústavný súd nestotožnil s týmto názorom o nedôvodne podanej ústavnej sťažnosti a zrušil napadnuté uznesenie, navrhol nepriznať sťažovateľke žiadne finančné zadosťučinenie, keďže nesúhlasí s jej názorom o svojvoľnom a neprípustnom rozhodnutí,

ktoré malo byť zákonnou sudkyňou vydané podľa názoru sťažovateľky bez náležitého odôvodnenia. Konajúca sudkyňa postupovala aj pri vydaní tohto uznesenia podľa najlepšieho vedomia a svedomia a v súlade s objektívnymi skutočnosťami, ktoré zohľadnila pri rozhodovaní.

11. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, podľa ktorej súd dospel k záveru, že aj keď priamo z ustanovení Civilného sporového poriadku nevyplýva povinnosť právneho zástupcu dať sa zastúpiť substitučne pri podaní odvolania z dôvodu zachovania zákonnej lehoty, je možné analogicky aplikovať § 183 ods. 2 CSP, podľa ktorého možno spravodlivo žiadať od advokáta, aby sa dal zastúpiť iným advokátom. Na základe uvedeného súd prvého stupňa (správne prvej inštancie, pozn.) nepovažuje už uvedené rozhodnutie za arbitrárne, svojvoľné a v rozpore s § 122 CSP, teda nezákonné. Zároveň samotná skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky podal 13. júla 2023 obdobný návrh na odpustenie zmeškania lehoty v inom konaní, v ktorom mu bolo vyhovené, nepreukazuje, že rozhodnutie pôvodne Okresného súdu Košice II č. k. 25Csp/267/2021-201, ktorým bol návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania zamietnutý, je ojedinelé a prekvapujúce.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

12. Zúčastnená osoba, obchodná spoločnosť ██████████ po doručení upovedomenia o podaní ústavnej sťažnosti svoje právo vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti nevyužila.

III.3. Replika sťažovateľky:

13. Sťažovateľka, zotrvajúc na dôvodoch svojej ústavnej sťažnosti, vo svojej replike na vyjadrenie zákonnej sudkyne uviedla, že aj udelenie substitučnej plnej moci je práca a jej právny zástupca bol preukázateľne práceneschopný. Zároveň udelenie substitučnej plnej moci vyžaduje najšť vhodného zástupcu, voči ktorému by mal klient, ale aj zástupca dôveru a ktorý bude schopný (z dôvodu vlastnej pracovnej vyťaženia) a ochotný si preštudovať celý spisový materiál a pripraviť odvolanie, a to všetko v lehote niekoľkých dní, čím by bol ukrátený o zákonnú lehotu 15 dní, a zároveň sa od neho očakáva, že odvolanie bude spísané odborne, dôsledne a s dôkladnou znalosťou veci.

14. Podľa sťažovateľky sa zákonná sudkyňa zároveň sama stavia do pozície osoby, ktorá je oprávnená posudzovať zdravotný stav jej právneho zástupcu a rozsah úkonov, ktoré advokát je alebo nie je schopný vykonať. O tejto otázke je však jediný spôsobilý rozhodovať ošetrujúci lekár, ktorý vystavením potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti deklaroval z dôvodu choroby práceneschopnosť právneho zástupcu sťažovateľky.

14.1. V potvrdení samozrejme nie je špecifikované, aké úkony právny zástupca vykonať môže (podľa zákonnej sudkyne napr. vystavenie substitučného plnomocenstva a s tým spojenú administratívnu a právnu prácu) a ktoré zasa nie. Preto je potrebné vychádzať z toho, že právny zástupca sťažovateľky bol práceneschopný v celom rozsahu svojej vlastnej práce. Požiadavka zákonnej sudkyne sa javí v intenciách bežného života a bežného fungovania lekárov ako nenaplniteľná a ústavne neudržateľná. Nevie si predstaviť, že by ošetrujúci lekári mali pre každého advokáta alebo pre každého účastníka konania špecificky uvádzať, či títo sú schopní napríklad dať sa substitučne zastúpiť alebo napísať odvolanie, alebo vykonať iný úkon (*de facto* ani nevie, či by

ošetrojúci lekár vedel posúdiť, či by to-ktoré podanie advokát ešte vykonať mohol alebo nie, od ošetrojúceho lekára by si to zrejme vyžadovalo poznať obsah toho-ktorého spisu). Uvedené následne neplatí len pre výkon povolania advokáta, ale pre akúkoľvek inú profesiu. Teda, vychádzajúc z názoru konajúcej sudkyne, pre zamestnávateľa by nemalo byť dostatočné potvrdenie od ošetrojúceho lekára, že zamestnanec je práceneschopný, ale dostatočné by bolo iba to, ak by bolo špecificky v takom potvrdení uvedené, že napríklad automechanik nemôže v daný deň napríklad vymieňať kolesá na automobile a podobne. Uvedený názor považuje sťažovateľka za svojvoľný.

14.2. V ostatnom sa sťažovateľka vyjadrila aj k obsahu rozsudku vo veci samej, ktorý podľa jej názoru taktiež vykazuje zjavné znaky svojvôle, keď sa súd *ex offio* nevysporiadal s tým, ako pôvodný veriteľ overoval bonitu spotrebiteľa, dokonca napriek tomu, že samotná sťažovateľka uplatnila tento prostriedok procesnej obrany, a napriek tomu konajúca sudkyňa žalobe vyhovelá v takmer celom rozsahu. Následne konajúca sudkyňa podľa názoru sťažovateľky svojvoľne zamietla návrh na odpustenie zmeškania lehoty v úmysle neumožniť prieskum jej rozsudku odvolacím súdom, čo iba podporuje porušenie práv sťažovateľky zo strany mestského súdu.

14.3. V tomto kontexte sťažovateľka zastáva názor, že sudkyňa jej odňala základné právo na prístup k nezávislému nestrannému súdu, keď znemožnila vykonať prieskum jej rozsudku odvolacím súdom. Zároveň je toho názoru, že je úplne namieste priznať jej aj primerané finančné zadost'učinenie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

16. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia o zamietnutí návrhu na odpustenie zmeškania lehoty.

17. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že jeho právomoc v zmysle čl. 127 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorého zmyslom a účelom je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. . III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

18. Ústavný súd v rámci svojej stabilnej judikatúry už taktiež viackrát vyslovil, že predpokladom prípustnosti ústavnej sťažnosti a následne i predpokladom aj na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v procesných predpisoch (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

19. V nadväznosti na to ústavný súd opakovane pripomína, že v konaní o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011). Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky zo zásady možnosti preskúmania len meritórnych právoplatných rozhodnutí, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky je však navyše aj to, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ale zároveň aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Rovnako mohlo ísť o prípad, ak procesným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu ústavoprosesných práv účastníkov konania (III. ÚS 46/2013, III. ÚS 556/2016, III. ÚS 592/2016).

20. Ústavný súd taktiež dáva do pozornosti, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05). Skutkový stav a práve závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04) a ak by zároveň mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

21. Z uvedených hľadísk bolo potrebné posúdiť aj preskúmanú vec.

22. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zjavné všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

23. Zmeškanie procesnej lehoty potenciálne vyvoláva závažné dôsledky v podobe procesnej preklúzie, t. j. zániku práva vykonať úkon, na ktorého vykonanie bola lehota určená (zákonná koncentrácia), alebo možnosti súdu neprihliadnuť na procesné úkony, ktoré strana sporu urobí po márnom uplynutí určenej lehoty (sudcovská koncentrácia). Pre prípady, keď strana sporu nevykonala včas procesný úkon z ospravedlniteľného dôvodu, zákon umožňuje (za kumulatívneho splnenia viacerých podmienok, pozri ďalší výklad) odpustenie zmeškania lehoty, následkom čoho bude oneskorene urobené podanie vecne prejednané. Súd posudzuje dôvod omeškania a predovšetkým skutočnosť, či je tento dôvod ospravedlniteľný. Nie je nevyhnutné, aby prekážka

vykonania úkonu existovala počas celého trvania procesnej lehoty, pretože dotknutý subjekt mal právo využiť aj posledný deň lehoty, ktorú mal k dispozícii. Dôkazné bremeno týkajúce sa dôvodu zmeškania lehoty, ako aj včasnosti podania predmetnej žiadosti zaťažuje žiadateľa. Nie je vylúčené nariadenie pojednávania (k tomu bližšie *Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol.* Civilný sporový poriadok. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 477 a nasl.).

24. Podľa názoru ústavného súdu mestský súd napadnuté uznesenie v jeho relevantnej časti zdôvodnil citáciou príslušného zákonného ustanovenia bez tohto, aby svoje rozhodnutie o jeho aplikácii na daný prípad zdôvodnil aj ústavne konformnými dôvodmi zodpovedajúcimi špecifikám dotknutého konania. Z uznesenia mestského súdu nie je zrejmé žiadne právne relevantné posúdenie, prečo je lekárske potvrdenie o práceneschopnosti právneho zástupcu sťažovateľky ako dôvod na odpustenie zmeškania lehoty nepostačujúce a na základe akých úvah mestský súd dospel k názoru, že si mal právny zástupca sťažovateľky zabezpečiť substitúciu. Mestský súd tým zrejme zjavne nesprávne aplikoval na civilné konanie podmienku povinnosti predložiť vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že mu jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na úkone, na ktorý bol predvolaný, bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu alebo z dôvodu nebezpečenstva rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby, ktorá sa vzťahuje na konanie v trestných veciach (§ 120 ods. 2 či § 128 ods. 2 trestného poriadku). Ak mal mestský súd pochybnosti o intenzite práceneschopnosti právneho zástupcu sťažovateľky, nič mu nebránilo vyzvať ho na jeho doplnenie či upresnenie. Záver mestského súdu sa z hľadiska princípu právnej istoty, resp. predvídateľnosti súdneho rozhodnutia javí o to viac neutržateľný [k tomu II. ÚS 300/2018 (ZNaU 37/2018)], keď v inom súdnom spore, hoci na inom okresnom súde, ale z tých istých dôvodov vo vzťahu k tomu istému právnenému zástupcovi a jeho totožnému potvrdeniu o práceneschopnosti súd návrhu na odpustenie zmeškania lehoty vyhovel (uznesenie Okresného súdu Rožňava č. k. 1Csp/221/2018-752 z 24. júla 2023, pozn.).

25. Mestský súd sa tak podľa názoru ústavného súdu vysporiadal s predloženým lekárskeým potvrdením nedostatočne, príliš formalisticky, a tým aj arbitrárne. Tým jeho postup ústavný súd súčasne považuje za rozporný so základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy a s jej právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Mestským súdom značne povrchné, a tým i ústavne nekonformné posúdenie žiadosti sťažovateľky má o to závažnejšie dôsledky, keďže samotné podanie žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty nevyvoláva suspenzívny účinok. Preto napriek existencii konania o odpustení zmeškania lehoty sa lehota naďalej považuje za márne uplynutú, čo v prípade zmeškanej lehoty na podanie odvolania znamená, že rozhodnutie je právoplatné so všetkými nadväznými konzekvenciami. Nová koncepcia sporového procesu neumožňuje priznanie odkladného účinku tohto procesného inštitútu ani na návrh.

26. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením, ktorým súd bez náležitého ústavnekonformného zdôvodnenia zamietol návrh sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania, bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

27. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci mestskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné,

aby tomuto návrhu vyhovel, napadnuté rozhodnutie mestského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). Mestský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

29. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti požiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 500 eur z dôvodu nesprávneho rozhodnutia mestského súdu v dôsledku toho, že nezákonným a neústavným spôsobom bola vylúčená zo svojho práva podať odvolanie. Podľa názoru ústavného súdu vyslovením porušenia práv sťažovateľky v spojení so zrušením napadnutého uznesenia mestského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie sa otvára priestor na to, aby došlo k náprave ujmy, ktorá sťažovateľke vznikla. Preto jej ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Návrh na vydanie dočasného opatrenia

30. Pokiaľ sťažovateľka doplneným podaním po prijatí jej ústavnej sťažnosti požadovala vydať dočasné opatrenie, tomu jej návrhu ústavný súd nevyhovel, keď vzhľadom na prijatie nálezu vo veci samej vydanie dočasného opatrenia do právoplatného skončenia konania na ústavnom súde už nepovažoval za ekonomické. Nemožno pritom opomenúť, že z obsahu pripojeného spisového materiálu nevyplýva, že by vec bola predložená odvolaciemu súdu, resp. že by odvolanie sťažovateľky odvolací súd už ako oneskorene podané odmietol [§ 386 písm. a) CSP], a okrem toho má sťažovateľka aj v prípadnom exekučnom konaní dostatok právnych prostriedkov na svoju obranu tak, aby k ňou tvrdeným následkom nemuselo dôjsť (bod 5 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

31. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania celkom v sume 796,28 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu, z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a zo zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty na webovej stránke Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika). Ústavný súd mal preukázanú skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky je ako advokát subjektom

registrovaným pre platenie dane z pridanej hodnoty, čím priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty.

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu